

MỘT SỐ Ý KIẾN VỀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU CỦA XÃ HỘI HỌC CHÍNH TRỊ

NGUYỄN CHÍ DŨNG*

1. Các khoa học chính trị và xã hội học chính trị

Cho đến ngày nay, chính trị thường được mọi người gắn với quyền lực. Tiếp cận ở những góc độ khác nhau của mối quan hệ quyền lực này, có những khoa học khác nhau. Triết học tiếp cận với "quyền lực" chủ yếu từ góc độ "cơ sở hạ tầng" và "kiến trúc thượng tầng".

Kinh tế chính trị học bàn đến mối quan hệ giữa kinh tế và chính trị. Ở đây, kiểu tổ chức sản xuất thế nào, cơ cấu kinh tế và cơ cấu thành phần kinh tế nào sẽ có cơ cấu xã hội như thế. Và chính cơ cấu xã hội này sẽ quyết định cơ cấu quyền lực xã hội. Ai nắm kinh tế, người đó sẽ nắm quyền lực. Quyền lực chính trị thực chất là sự phản ánh quyền lực về kinh tế.

Ngoài ra, tôn giáo học, văn hoá học, chủ nghĩa xã hội khoa học (CNXHKKH) cũng ít nhiều nghiên cứu về chính trị. Vấn đề đặt ra là xã hội học chính trị đã nghiên cứu gì, đối tượng cụ thể của nó ra sao? và xã hội học chính trị khác gì với chính trị học (CTH)?

Trước hết phải khẳng định rằng, khoa học nghiên cứu về chính trị lấy quyền lực là phạm trù cơ bản xuất phát. Các khoa học chính trị góp phần tìm hiểu những quy luật và tính quy luật chi phối quyền lực giữa người với người và giữa các nhóm, tập đoàn xã hội với nhau. Trên cơ sở này mà góp phần hoàn thiện hệ thống quyền lực xã hội, làm cho hệ thống này vận hành tốt hơn, phục vụ tốt hơn cho mục tiêu quản lý xã hội. Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng, chính trị học chủ yếu "nghiên cứu lĩnh vực chính trị của đời sống xã hội như là một chỉnh thể để làm sáng tỏ những quy luật và tính quy luật chung nhất trong các mối quan hệ giai cấp, dân tộc, quốc gia cũng như trong mối quan hệ qua lại giữa các tổ chức liên quan tới việc hình thành, phát triển của quyền lực chính trị, quyền lực nhà nước"¹.

Quan niệm trên cho thấy, CTH chủ yếu nghiên cứu quyền lực giữa các tập đoàn giai cấp xã hội, nghĩa là quyền lực giữa con người với con người hoặc giữa các nhóm xã hội với nhau dựa trên mối quan hệ của họ với những tư liệu sản xuất chính yếu. Nghĩa là ai nắm giữ tư liệu sản xuất chính yếu trong xã hội, người ấy nắm quyền lực xã hội. Quyền lực này chỉ tồn tại trong những xã hội có giai cấp mà sự thể hiện của nó phải

* PGS.TS, Viện Xã hội học, Học viện Chính trị - Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh.

¹ Viện Khoa học chính trị, Học viện CTQG Hồ Chí Minh, tập bài giảng chính trị học, Nxb chính trị quốc gia, Hà Nội, 1999, tr.11.

được thực hiện thông qua thiết chế nhà nước. V.I. Lênin đã có một khẳng định hết sức nổi tiếng là: "chính trị, thực chất, là quyền lực của một giai cấp được thực hiện thông qua nhà nước". Ở đây nhà nước với tất cả hệ thống đồ sộ của nó như hệ thống luật pháp, hệ thống thực thi luật pháp, hệ thống bảo vệ luật pháp, hệ thống tuyên truyền luật pháp... chỉ là công cụ của một giai cấp nhằm thực hiện ý chí của một giai cấp, bảo vệ quyền lợi của chính giai cấp ấy.

Xã hội học chính trị, tuy cũng nghiên cứu về quyền lực xã hội song nó nghiên cứu quyền lực ở phạm vi rộng hơn. Quyền lực mà xã hội học chính trị nghiên cứu không chỉ là quyền lực giữa các tập đoàn giai cấp xã hội mà là quyền lực hiệu hữu trong mọi nhóm, mọi tập đoàn, mọi tầng lớp xã hội. Nghĩa là ở đâu tồn tại sự thống trị, sự áp đặt ý chí của người này với những người khác và ngược lại là sự phục tùng của những người này với một hoặc một số những người khác thì ở đấy hiện diện mối quan hệ về quyền lực mà xã hội học chính trị nghiên cứu.

Ví dụ, trong thiết chế gia đình, dòng tộc, nhóm ngang hàng, nhóm sở thích, nhóm xã hội nghề nghiệp... Tuy không hề tồn tại mối quan hệ quyền lực dựa trên cơ sở giai cấp song dưới góc độ tổ chức, những nhóm hoặc thiết chế xã hội này đã hình thành mối quan hệ giữa người nắm quyền lực ở trên với những người không có quyền lực ở dưới. Trong đó, con người được phân chia hết sức rõ ràng (theo những quy chuẩn xã hội) thành những lớp, những tầng xã hội xác định mà ở đó, người trên có quyền áp đặt ý chí với người dưới còn người bên dưới phải phục tùng, thực hiện ý chí của người trên.

Trong gia đình, kể cả những gia đình hiện đại, quan hệ giữa các thành viên khá dân chủ, bình đẳng, song do những quy chuẩn xã hội, người chủ gia đình vẫn có quyền áp đặt ý chí của mình lên những người khác, buộc những người khác thực hiện ý chí của mình. Xây dựng và thực hiện một kế hoạch lao động, xác định nghề nghiệp, chọn hướng học hành của con cháu; quyết định sinh con, kế hoạch hoá gia đình, làm nhà hoặc mua sắm đồ dùng có giá trị cao... Người chủ gia đình thường là người quyết định. Các thành viên phải chấp hành. Ở đây, quyền lực phân chia không phải theo địa vị giai cấp xã hội mà theo vị thế mà người ta được sắp xếp vào trong gia đình dựa trên cơ sở của tuổi tác, thứ bậc huyết thống, quan hệ về hôn nhân...

Cũng như vậy, với dòng họ, quyền lực của người trưởng họ cũng không do địa vị giai cấp của người đó quy định mà chủ yếu do những quy chuẩn xã hội có tính thứ bậc mà tôn ti, trật tự từ trong quá trình xác lập một dòng họ nào đó đã tạo ra. Chính vì vậy, nhiều khi, trong thiết chế dòng họ, người trưởng họ tuy không thuộc giai cấp cầm quyền song khi ra một quyết định nào đó cho dòng họ của mình, thì mọi thành viên thuộc dòng họ phải thực hiện cho dù thành viên trong dòng họ có được xếp ở vị trí cao đến đâu trong thang bậc quyền lực nhà nước. Đây là những lĩnh vực mà xã hội học chính trị tiếp cận nghiên cứu.

Ngoài ra, xã hội học chính trị còn nghiên cứu mối tương tác giữa hệ thống quyền lực nhà nước với những hệ thống quyền lực xã hội khác tồn tại ngoài quyền lực nhà nước. Chính điều này khiến cho quyền lực được xã hội học chính trị nghiên cứu rộng hơn bao trùm hơn, toàn diện hơn quyền lực mà CTH nghiên cứu. Từ hướng tiếp cận này xã hội học chính trị xác định mẫu hình hành vi chính trị của người ta trong những điều kiện và hoàn cảnh xác định. Đây là điểm khác biệt giữa xã hội học chính trị và CTH.

2. Đối tượng nghiên cứu cụ thể của xã hội học chính trị

Theo xác định của Gaston Bouthoul trong cuốn: "Xã hội học chính trị" xuất bản ở Paris năm 1967, thì xã hội học chính trị là khoa học: "Nghiên cứu các chế định và các hiện tượng chính trị có liên quan đến các hiện tượng xã hội khác, coi đó như những sáng tạo của những hành vi chính trị đặc trưng có thể quan sát được ở xã hội loài người như sự phát sinh các nguồn dư luận, các hiện tượng lây lan về tinh thần, các xung đột tập thể, các tín ngưỡng tôn giáo và các dạng thức về tư tưởng"².

Theo quan điểm này, xã hội chính trị là chuyên ngành xã hội học nghiên cứu thiết chế chính trị và các sự kiện, hiện tượng chính trị trong mối liên quan đến các thiết chế và các hiện tượng xã hội khác. Trên cơ sở này mà làm rõ những hành vi chính trị đặc trưng ở con người. Từ đó giải thích chính xác hơn về những sự kiện và quá trình chính trị thực tế.

Theo từ điển tóm tắt xã hội học phương Tây hiện đại thì xã hội học chính trị được coi là ngành xã hội học chuyên biệt nghiên cứu về các quan hệ qua lại giữa chính trị với những lĩnh vực xã hội khác, giữa thiết chế chính trị với những thiết chế xã hội khác. Đây là quan niệm chỉ nhấn mạnh chiều quan hệ giữa thiết chế chính trị với các thiết chế khác như thiết chế kinh tế, thiết chế văn hoá, thiết chế tôn giáo và thiết chế gia đình... Nội hàm cụ thể hơn của xã hội học chính trị, vì vậy, chưa được làm rõ nhất là những vấn đề liên quan đến các mô hình hành vi chính trị của người ta - cái mà xã hội học thường coi là vấn đề cơ bản, cần tập trung nghiên cứu.

Ngoài ra, tập thể tác giả do Tony Bilton đứng đầu, trong cuốn nhập môn xã hội học do nhà xuất bản Macmillan ấn hành năm 1981 đã đưa và định nghĩa về xã hội chính trị như sau: Xã hội học chính trị là "sự nghiên cứu hành vi chính trị bên trong một bối cảnh xã hội, mối quan hệ của chính trị với toàn bộ cấu trúc xã hội mà nó bị gắn vào trong đó... Hành vi chính trị chủ yếu là hành vi quyền lực, nó không hề bị bó hẹp trong các thiết chế hoặc hình thức Chính phủ đặc biệt mà hiện diện trong bất cứ

² Gaston Bouthoul, xã hội học ch, Nxb Paris, 1967, bản dịch của Viện Xã hội học thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam.

tình huống xã hội nào"³.

Theo định nghĩa này, xã hội học chính trị là chuyên ngành xã hội học nghiên cứu về hành vi chính trị của con người. Hành vi này được quy định bởi kết cấu xã hội và kết cấu quyền lực xã hội cũng như tương tác của con người trong hệ thống kết cấu xã hội này. Đây là định nghĩa có nhiều hạt nhân hợp lý hơn cả vì nó đã đề cập đến vấn đề chính yếu nhất của xã hội học chính trị - hành vi chính trị.

Tiếp thu tư tưởng của những tác giả đã nêu trên, có thể đưa ra định nghĩa sau đây về xã hội học chính trị: *Xã hội học chính trị là một chuyên ngành xã hội học nghiên cứu hành vi chính trị của người nắm quyền lực và người không nắm quyền lực trong mối quan hệ tương tác của các nhóm và giai tầng xã hội mà trong đó hành vi chính trị của người ta được xác lập trên cơ sở người ta hội nhập thế nào vào cấu trúc quyền lực dưới sự tác động tương hỗ của các thiết chế nhà nước với các thiết chế xã hội khác như: văn hoá, giáo dục, tôn giáo, gia đình...*

Định nghĩa này cho thấy không chỉ đối tượng chính yếu của xã hội học chính trị là hành vi chính trị có tính khuôn mẫu của con người mà còn cho thấy những đối tượng cụ thể mà xã hội học chính trị cần đi sâu nghiên cứu. Ở đây, hành vi chính trị có tính khuôn mẫu của người ta chính là cách thức tư duy và hành động của họ trong cuộc đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền lực xã hội. Hành vi chính trị khuôn mẫu này thường được hình thành từ việc người ta đang hội nhập vào nhóm xã hội này, hay nhóm xã hội khác, nhóm nắm quyền lực và nhóm không nắm quyền lực xã hội.

Với nhóm nắm quyền lực xã hội, thường người ta có hai loại hình hành vi là dân chủ hoặc độc tài còn với nhóm không nắm quyền lực xã hội, thường có hai loại hành vi là phục tùng hoặc chống đối. Như vậy nghiên cứu về quyền lực dưới góc nhìn xã hội học là nghiên cứu bốn loại hành vi chính trị có tính khuôn mẫu của con người: dân chủ và độc tài, phục tùng và chống đối.

Tuy nhiên, để làm rõ bốn loại hành vi có tính khuôn mẫu này, xã hội học chính trị phải đi sâu nghiên cứu về hệ thống xã hội và hệ thống quyền lực xã hội cũng như mối tương quan giữa chúng. Đây là cách tiếp cận điển hình mà xã hội học thường sử dụng. Theo hướng này, xã hội học chính trị nghiên cứu những vấn đề cụ thể sau đây:

Thứ nhất: Các tập hợp chính trị. Đây chính là những nhóm xã hội mà sự liên kết của các thành viên trong nhóm chủ yếu dựa trên một hệ thống quyền lực xác định. Thông thường quyền lực xã hội được thực thi dưới ba dạng: bạo lực, quyền lực kinh tế và sự áp chế về tinh thần. Các tập hợp chính trị, vì vậy, cũng có thể được phân loại dựa vào phương thức thực thi quyền lực này. Ví dụ một đơn vị quân đội cần tổ chức hệ thống quyền lực dựa trên những mệnh lệnh hành chính và sức mạnh. Còn một tập thể lao động (đội sản xuất) lại dựa vào áp lực kinh tế như điều tiết hành vi chính trị của

---

³ Tony Bilton và cộng sự, Nhập môn xã hội học, Nxb Macmillan, 1981, bản dịch tiếng Việt của Viện xã hội học thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam.

người ta thông qua tiền lương, tiền thưởng, phúc lợi xã hội. Riêng với tổ chức Đảng chính trị thì quyền lực được duy trì thông qua sự giác ngộ lý tưởng và thông qua những nguyên tắc tổ chức mà mọi thành viên đã cam kết thực hiện. Điều này cho thấy, nghiên cứu các tập hợp chính trị, xem xét kiểu kết cấu và phân chia quyền lực trong chúng là bộ phận quan trọng đầu tiên của xã hội học chính trị.

Thứ hai: Hệ thống chính trị. Ở đây, hệ thống chính trị phải được xem xét dưới hai góc độ: Một là, các cấu thành cơ bản và hai là, các kiểu quan hệ và liên hệ giữa các thành tố trong hệ thống chính trị. Đây là những yếu tố quan trọng của xã hội học chính trị. Bởi lẽ, nghiên cứu hệ thống chính trị suy cho cùng là làm rõ đặc trưng của hệ thống ấy và chỉ rõ được những loại hành vi chính trị mà hệ thống ấy tạo ra. Đây là những cơ sở quan trọng để phán xét hành vi hợp chuẩn hay không hợp chuẩn của các vị trí xã hội khác trong hệ thống quyền lực xã hội mà xã hội học chính trị phải hướng tới làm rõ.

Trong xã hội hiện nay, hệ thống chính trị mà xã hội học chính trị nghiên cứu không chỉ gồm các thành tố như đảng chính trị, nhà nước, các tổ chức chính trị mà còn gồm cả những tổ chức kinh tế - xã hội mà trong đó có hiện diện mối quan hệ và quyền lực như các công ty, tập đoàn kinh tế, những tổ chức xã hội nghề nghiệp, các tổ chức tôn giáo, dòng tộc... Cao hơn nữa, để xem xét những loại mô hình hành vi chính trị tiêu biểu cho một nhóm, một cộng đồng xã hội, xã hội học chính trị còn nghiên cứu sự tương tác các quan điểm tư tưởng chính trị, các hệ thống giá trị và chuẩn mực xã hội mà trên đó hình thành những cách thức hành động trong cuộc đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền lực xã hội. Nghĩa là xã hội học chính trị phải nghiên cứu mối tương quan giữa cơ cấu xã hội với hệ thống quyền lực xã hội để làm rõ quy luật và tính quy luật chi phối hệ thống quyền lực xã hội cũng như những sai lệch mà nó đang có. Đây cũng là yếu tố quan trọng để xét đoán về những hành vi chính trị của cả người nắm quyền lực và người không nắm quyền lực trong xã hội.

Thứ ba: Mẫu hình hành vi chính trị của con người cũng là vấn đề mà xã hội học chính trị nghiên cứu. Ở đây, ngoài việc làm rõ những khuôn mẫu hình vi dân chủ hoặc độc tài ở những người nắm quyền lực và hành vi phục tùng hoặc chống đối ở những người không nắm quyền lực, xã hội chính trị còn đi sâu nghiên cứu những điều kiện kinh tế, xã hội, văn hoá, tâm lý, gia đình... tác động tạo nên mẫu hành vi chính trị ở mỗi người, mỗi nhóm người, mỗi cộng đồng người.

Thứ tư: Sự kiện và quá trình chính trị cũng là đối tượng quan trọng của xã hội học chính trị. Đây là yếu tố tạo nên những biến đổi chính trị quan trọng trong xã hội. Nghiên cứu về vấn đề này, ngoài việc phân chia các sự kiện theo những đối tượng khác nhau, quy mô khác nhau, mức độ và ảnh hưởng khác nhau, xã hội học chính trị còn phải nghiên cứu làm rõ những yếu tố kinh tế, xã hội, tác động làm sự kiện nảy sinh, phát triển. Ngoài ra, nghiên cứu về các sự kiện và quá trình chính trị, xã hội học

chính trị còn phải nghiên cứu xu hướng phát triển của nó để có những dự báo cần thiết về khả năng diễn biến và ảnh hưởng của các sự kiện với quá trình chính trị xã hội. Chính trên cơ sở này mà có những khuyến nghị và giải pháp chính xác để đối phó kịp thời khi các sự kiện diễn ra, làm giảm tối đa những hiệu quả mà các sự kiện chính trị có thể mang lại.

Ngoài ra, khi nghiên cứu về hành vi chính trị có tính khuôn mẫu của con người, xã hội học chính trị còn đi sâu vào phân tích, so sánh mối quan hệ tương hỗ giữa thiết chế chính trị với những thiết chế xã hội khác. Đây là những cơ sở khách quan, khoa học để xét đoán hành vi chính trị ở người này hay người khác trong các tập hợp chính trị hay trong một cộng đồng xã hội xác định.

Ở đây tương tác giữa thiết chế nhà nước trong những xã hội có phân chia giai cấp và thiết chế văn hoá, giáo dục, tôn giáo, gia đình,... có vai trò quan trọng tạo dựng những mô hình hành vi của con người trong cuộc đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền lực xã hội: dân chủ hay độc tài, phục tùng hay chống đối. Đó là những yếu tố quan trọng nhất hợp thành đối tượng cụ thể mà xã hội học chính trị nghiên cứu.

3. Chức năng, nhiệm vụ của xã hội học chính trị

- Chức năng

Thứ nhất: Chức năng nhận thức. Xã hội học chính trị thông qua điều tra, khảo sát mà cung cấp những thông tin thực tế về thống quyền lực xã hội, mối quan hệ của những thành tố trong hệ thống quyền lực này. Những thông tin mà điều tra xã hội học cung cấp thường đầy đủ, có tính đại diện, phản ánh các mặt khác nhau của đời sống chính trị xã hội. Thông tin có được từ khảo sát điều tra cũng là những thông tin kịp thời, chính xác, được phản ánh từ thực tiễn đời sống xã hội. Chính vì vậy xã hội học chính trị giúp nhìn nhận rõ ràng hơn, chính xác hơn cả bản chất, kết cấu và những biểu hiện của quyền lực xã hội, góp phần làm rõ những quy luật và tính quy luật chi phối hành vi chính trị của mỗi chủ thể cũng như của cả cộng đồng xã hội.

Xã hội học, với hệ thống những lý thuyết của mình như lý thuyết hành vi, lý thuyết hành động - lý thuyết hệ thống, lý thuyết cơ cấu chức năng, lý thuyết xung đột... đã cung cấp những tri thức và cách thức tiếp cận để phân tích và làm rõ các sự kiện và quá trình chính trị diễn ra trong xã hội. Đây là cơ sở quan trọng để đi sâu phân tích bản chất của quyền lực xã hội, giúp người ta nhận thức sâu sắc hơn, đầy đủ hơn về những mẫu hình hành vi chính trị mà người ta thường thực hiện trong quá trình đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền lực xã hội.

Thứ hai: Chức năng thực tiễn. Chức năng này liên quan đến việc xã hội học chính trị giúp cho việc quản lý các quá trình xã hội - chính trị hiệu quả hơn. Ở đây, cũng nhờ điều tra, khảo sát, xã hội học chính trị sẽ cung cấp cho các nhà quản lý, lãnh

đạo những thông tin nhanh chóng, kịp thời, chính xác để hiểu đúng đắn đầy đủ về thực trạng hệ thống chính trị, tâm tư nguyện vọng của các chủ thể xã hội và những khuôn mẫu hành vi chính trị mà mỗi chủ thể thường có. Đây là cơ sở quan trọng để các nhà lãnh đạo quản lý đưa ra những biện pháp quản lý phù hợp.

Cũng nhờ những thông tin thu được từ khảo sát điều tra, nhất là những điều tra có tính cắt dọc, xã hội học chính trị giúp cho việc dự báo chính xác các sự kiện và quá trình chính trị với cả quy mô, mức độ, xu hướng biến đổi của chúng. Đây cũng là cơ sở quan trọng để các nhà lãnh đạo quản lý có thể chủ động, tích cực chuẩn bị các phương án giải quyết kịp thời.

Thứ ba, Chức năng giáo dục tư tưởng. Ở đây xã hội học chính trị còn giúp các chủ thể chính trị, nhất là các nhà lãnh đạo, quản lý có cách tiếp cận và phân tích một cách khoa học các vấn đề xã hội - chính trị đã, đang và có thể sẽ diễn ra. Đây là cơ sở quan trọng giúp mỗi người, mỗi nhóm người, mỗi chủ thể có nhận thức, thái độ và cả hành vi đúng đắn hơn với những vấn đề xã hội - chính trị đang đặt ra.

Ngoài ra, xã hội học chính trị giúp cho các chủ thể xã hội hiểu rõ hơn những vấn đề xã hội - chính trị đang đặt ra và thái độ của các chủ thể xã hội khác. Tỷ lệ đồng tình hay phản đối của mỗi nhóm xã hội hay của cộng đồng xã hội được nghiên cứu sẽ là yếu tố tác động không nhỏ đến tư tưởng, thái độ của các nhóm người trong xã hội. Nó giúp cho việc giải quyết về tư tưởng các vấn đề nhất là vấn đề mà các chủ thể còn phân vân, chưa biết giải quyết theo hướng nào.

- Nhiệm vụ của xã hội học chính trị

Từ những chức năng đã được xác định trên, có thể cụ thể hơn thành những nhiệm vụ mà xã hội học chính trị phải thực hiện như sau:

Thứ nhất, cung cấp các thông tin đầy đủ, chính xác nhiều chiều, cạnh, có tính đại diện cao góp phần làm rõ bản chất các hiện tượng quá trình chính trị và hành vi chính trị của các chủ thể. Đây là nhiệm vụ quan trọng đầu tiên của xã hội học chính trị. Nó bắt nguồn từ cách tiếp cận đặc thù của xã hội học chính trị, đó là điều tra, khảo sát bằng cả định tính lẫn định lượng các sự kiện, quá trình chính trị.

Thứ hai, xã hội học chính trị góp phần làm rõ quy mô, mức độ, biểu hiện của những sự kiện và quá trình chính trị. Ở đây, nhờ có các cuộc khảo sát, điều tra, xã hội học chính trị sẽ cung cấp cho xã hội những số liệu thống kê cụ thể và những vấn đề chính trị cần nghiên cứu thông qua ý kiến đánh giá của từng nhóm xã hội, từng tầng lớp dân cư. Nhờ vậy, các nhà lãnh đạo quản lý và cả cộng đồng sẽ thấy rõ thực trạng những vấn đề xã hội chính trị cần nghiên cứu theo những lăng kính đánh giá của mỗi chủ thể. Đây là nhiệm vụ thứ hai mà xã hội học chính trị sẽ góp phần.

Thứ ba, xã hội học chính trị cùng các khoa học chính trị khác vạch rõ những quy luật và tính quy luật chi phối các quá trình xã hội - chính trị và chi phối hành vi

xã hội của con người. Đây tuy không phải là nhiệm vụ trực tiếp của xã hội học chính trị song là vấn đề mà xã hội học chính trị có những đóng góp quan trọng. Ở đây, nhờ những lý thuyết xã hội học mà xã hội học chính trị dựa vào, xã hội học chính trị sẽ cung cấp cách thức phân tích, tiếp cận để làm rõ bản chất những vấn đề chính trị, đồng thời giải thích rõ ràng nguồn gốc những loại khuôn mẫu hành vi chính trị mà con người đã, đang hoặc sẽ thực hiện. Đây là nhiệm vụ thứ ba của xã hội học chính trị.

Thứ tư, tham gia dự báo và thực hiện các dự báo về các sự kiện và quá trình chính trị cũng như khả năng biến đổi về hành vi chính trị của chủ thể này hay chủ thể khác cũng là một trong những nhiệm vụ mà xã hội học chính trị phải thực hiện. Ở đây, nhờ những lý thuyết mà xã hội học dựa vào, nhờ những thông tin thu được có tính hệ thống trong quá trình điều tra khảo sát, xã hội học chính trị tham gia vào quá trình phân tích và dự báo. Thông thường những dự báo mà các nhà xã hội học đưa ra là có độ chuẩn xác cao.

Thứ năm, cũng như những khoa học khác, xã hội học chính trị dựa trên những thông tin thu được và dựa vào những lý thuyết xã hội học đã được xây dựng sẵn để đưa ra các giải pháp và khuyến nghị nhằm cải tạo thực tiễn, đáp ứng những nhu cầu quản lý các quá trình xã hội - chính trị một cách hợp quy luật. Giải pháp và khuyến nghị mà các nhà xã hội học chính trị đưa ra thường rất sát hợp với tình hình thực tế nhất là phù hợp với những ý kiến đã được hỏi ở từng chủ thể. Đây có thể coi là nhiệm vụ thứ năm của xã hội học chính trị./.